

De Empese en Tondense Heide

DE CHARME VAN DE EMPESE EN TONDENSE HEIDE IN DRIE WOORDEN
GEVANGEN: KLEIN MAAR FIJN. DIT VERBORGEN PARADIJSJE ZIT VOL PRACHTIGE
FLORA EN FAUNA, VAN SPAANSE RUITER TOT KAMSALAMANDER EN VAN
IJSVOGELVLINDER TOT GRAUWE KLAUWIER. HOUD JE STAPPEN KLEIN IN DIT
BLAUWGRASLANDSCHAP, WANT ER IS BIJZONDER VEEL TE ONTDEKKEN!

Reebok

Een goedgevulde fototas is geen overbodige luxe in natuurgebied de Empese en Tondense Heide; hier vind je voor vrijwel elk objectief een onderwerp. Waterpartijen met weerspiegeling laten zich het beste vastleggen door een groothoeklens; een telelens geeft een intiem kijkje in het leven van de grauwe klauwier en de ree; de gevlekte orchis en het heideblauwtje komen het mooist tot hun recht met een macro-objectief. Sinds Natuurmonumenten in 2012 maatregelen startte om het blauwgrasland te herstellen, ontpopt het gebied zich tot een klein walhalla voor de natuurliefhebber – en dito fotograaf.

TERUG VAN (BIJNA) WEGGEWEEST

Het was ook menselijk ingrijpen waardoor de Empese en Tondense Heide bijna verdween. Door intensieve landbouwontginning werd het natuurgebied steeds kleiner en dreigden de overgebleven percelen, in de jaren dertig door Natuurmonumenten opgekocht, ook nog te verdrogen. Natuurmonumenten kreeg echter steeds meer omliggende landbouwgronden in bezit en begon een ingrijpende natuurontwikkeling. Het steeds groter groeiende bos werd uitgedund, sloten werden gedempt en slenken geplagd. Zo kwam het oorspronkelijke ecosysteem van de Empese en Tondense Heide langzaam tot herstel. Met als resultaat een bloemrijk, vogel- en vlindervriendelijk gebied waarin laarzen onontbeerlijk zijn!

LANDSCHAPSFOTOGRAFIE IN HET KLEIN

Gelijktijdig met de herstelmaatregelen in de Empese en Tondense Heide realiseerde Natuurmonumenten een vijf kilometer lange wandelroute, inclusief een vlonderpad over een bijzonder nat stukje natuur. Een prachtige plek voor landschapsfotografie! Bij windstilte spiegelen de bomen en rietstengels in het water en op een heldere ochtend na een koude herfst- of lentenacht stoomt het water in het zonlicht. Rijp hecht zich goed aan het vochtige gras en mos zodat een mooi winterbeeld ontstaat, nog eens versterkt door het dunne laagje ijs dat zich gemakkelijk op het ondiepe water vormt. Wees er wel op tijd bij wanneer je het gouden uurtje wil vastleggen, want het is een kilometer of twee lopen naar de vlonder.

Ondanks de beperkte omvang heeft het natuurgebied de landschapsfotograaf meer te bieden dan alleen een weerspiegelend watertje. In april en mei geeft blauwe zegge de Tondense heide een sprookjesachtige gloed, terwijl piepfijne mosjes voor een oranje waas zorgen. Pinksterbloemen kleuren de weilanden zachtroze en een eenzame grove den torent ver boven het landschap uit. Genoeg materiaal om de creativiteit te prikkelen! »

MH ■ 25mm | 1/500 | f/13.0 | ISO 200

Kamsalamander

DE SPAANSE RUITER LEEFT OP

Vanaf juni toont de Empese en Tondense Heide haar ware kunstwerkjes. Je kunt bijvoorbeeld zomaar op de Spaanse ruiter stuiten, een 20 tot 100 centimeter hoge paarse distel. Deze kwetsbare plant doet het steeds beter sinds op de Empese en Tondense Heide weer als vanouds voedselarme en natte gronden te vinden zijn. Net als de gevlekte orchis, die zich uitstekend leent voor macrofotografie, en de blauwe knoop die in elk stadium van bloei een ander beeld geeft. Maar ook ronde zonnedauw, wateraardbei en parnassia sieren het landschap.

IJSVOGELVLINDER EN HEIDEBLAUWTJE

Als je geluk hebt valt je blik, terwijl je met je neus tussen de bloemen zit, op een zeldzame kleine ijsvogelvlinder. De soort is te herkennen aan de donkere grondkleur van de bovenzijde van de vleugels – zwart bij de mannetjes, donkerbruin bij de vrouwtjes – met een witte band over het midden en een dubbele rij zwarte stippen langs de achterrand. Ook op de oranjekleurige onderzijde zijn de witte band en zwarte stippen goed te zien.

De ijsvogelvlinder zoekt zijn voedsel bij vochtige plekken op de grond en op mest; het heideblauwtje vind je daarentegen vaak op bloeiende dophei en struikheide.

Het mannetje heideblauwtje doet zijn naam eer aan met een helderblauwe grondkleur bij opengeslagen vleugels, maar het vrouwtje is met de lichte rand om haar bruine vleugels ook erg mooi. In rust tonen beide seksen een kunstzinnig patroon van vlekken op de onderzijde van de vleugels, wat vooral goed te zien is wanneer ze in de avond samenkomen op een graspol om in groepen te slapen.

EEN IMPOSANT ORANJEROOD DRAAKJE

Vergeet ook niet zo nu en dan in de poeltjes te kijken of een kamsalamander toevallig zijn kopje uit het water steekt. Het mannetje, dat zo'n 12 tot 16 centimeter meet, heeft in de waterfase in het voorjaar een hoge, diep getande rugkam. Dankzij de inkeping boven de staartbasis doet de staart denken aan een speerpunt, terwijl de rugkam de salamander het voorkomen van een draak geeft: een imposante heer! Het vrouwtje is met haar 18 tot 20 centimeter weliswaar groter, maar toch minder herkenbaar, tenzij ze de oranje met zwart gevlekte buik. Hoewel een salamander zwemmend vaak op zijn best is, maak je ook vanaf het droge kans op een mooi beeld; zeker op het hoogtepunt van de paartijd. Dan moet je helaas wel wachten tot volgend jaar april. »

Gevlekte rietorchis

JV ■ 135mm | 1/60 | f/8.0 | ISO 800

Lepelaar en wilde eend

JV ■ 300mm | 1/60 | f/8.0 | ISO 1600 ►

Ooievaars in vliegden
JV ■ 225mm | 1/2000 | f/7.1 | ISO 800

Heideblauwtje

OGEN EN OREN OPEN!

Wanneer je vanaf het parkeerterrein natuurgebied de Empese en Tondense Heide inloopt is moeilijk voor te stellen dat je over nog geen twee kilometer met een uniek blauwgrasland te maken krijgt. Toch is het verraderlijk eenvoudig hier met je camera te blijven hangen, want in de lente en zomer geven de weilanden het één na het andere leuke onderwerp prijs. Een haas die door een zee van pinksterbloemen rent; een kievit, baltzend in het groen nabij een statige ooievaar of reiger; dorre blaadjes onder de bomenrij die ritselen van de muizen. Wie ogen en oren openhoudt heeft hier al een heerlijke natuurervaring.

Of je nu met een verrekijker, camera met telelens of een luisterend oor over de Empese en Tondense Heide struint: aan vogels geen gebrek. Geniet van de heldere klanken van de fitis terwijl verderop in het gras een stel kwikstaarten rondhupt. Witte veertjes in het water verraden de aanwezigheid van een stel broedende zwanen, verstopt in het riet. Het gemaskerde kopje van de grauwe klauwier kan zomaar het beeld van je verrekijker vullen, want deze bedreigde soort broedt sinds enige jaren succesvol op de Empese en Tondense Heide. Eerder vonden lepelaar, zeearend, zwarte ooievaar en flamingo het gebied al. Het begrip 'diversiteit' past helemaal bij dit kleine paradijsje ten westen van Zutphen. Hoe het zich de komende jaren ontwikkelt is afwachten, maar voorlopig is er voor de natuurfotograaf verrassend veel te beleven. «

Kleine ijsvogelvinder

Haarmos ■ 220mm | 1/500 | f/6.3 | ISO 800

